

A Nevelési Tudásdepó projekt helye a közoktatás-fejlesztési stratégiában, különös tekintettel az innovációs potenciál fejlesztésének lehetőségei a nem formális és informális képzés területén

TÁMOP 3.2.4

Egyéni tanulási utak, fejlesztő programok kialakítása

Útmutató

Célcsoportok:

pedagógusok, könyvtárosok, könyvtárostanárok
a nem formális tanulási folyamatban részt vevő gyermekek, tanulók

TARTALOMJEGYZÉK

I. A PROGRAMFÜZET ALAPADATAI	3
II. HASZNOS TUDNIVALÓK	5
III. A program tartalma	7
IV. A program tananyaga	8
IV.1. Modul.....	8
IV.1.1. Tanulási feladat	8
IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása	8
IV.1.1.2. Értékelés, önértékelés	14
IV. 2 Modul.....	15
IV.2.1 Tanulási feladat	16
IV.2.1.2. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása.....	17
IV. 2.4. Értékelés, önértékelés	19
IV.3. Modul.....	20
IV.3.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása	20
IV.3.1.2. Tanulási feladat	20
IV.3.2. Értékelés, önértékelés	23
V. Összegző értékelés	25

I. függelék

Szakirodalom-jegyzék, a felhasznált nyomtatott és digitális anyagok, adatbázisok, linkek

I. A PROGRAMFÜZET ALAPADATAI

1. A program megnevezése:

Egyéni tanulási utak, fejlesztő programok kialakítása

2. A fejlesztő team tagjai:

Hámoriné Váczy Zsuzsa, Bakonyi Anna

3. A program célja:

A program sikeres befejezése után a hallgató – pedagógus, könyvtárostanárr – legyen képes megtervezni és megvalósítani egy-egy olyan fejlesztő programot, amely segítségével – a nem formális tanulás adott keretei között, elsősorban könyvtári körülmények között – egyénre szabott támogatást tud nyújtani a tanulóknak abban, hogy a nekik legmegfelelőbb formában és tempóban tanuljon meg tanulni és teljesítményét fokozni. További cél, hogy a programot fejlesztő pedagógus, könyvtárostanárr fejlesztő munkájához tudja használni a nyomtatott és digitális eszközöket és azok használatára a tanulókat is képes legyen megtanítani, hogy a későbbi önálló ismeretszerzés során alkalmazni tudják azokat.

4. A program időtartama:

9-11óra

5. A program során elsajátítandó kompetenciák

(ismeretek, fejlesztett képességek, attitűdök):

A hallgató a program befejezése után:

- Legyen tájékozott az egyéni tanulási utak témakörön belül a szakirodalomban.
- Ismerje a fejlesztési módszereket és eszközöket.
- Legyen képes objektíven felmérni a tanuló képességeit, tudásszintjét, hiányosságait.
- Legyen képes meghatározni a fejlesztendő területeket az egyes gyermekekre és/vagy kiscsoportokra, tanulópárokra vonatkozóan.
- Működjön együtt a tanuló szüleivel, pedagógusaival és a gyerekekkel annak érdekében, hogy a legoptimálisabb fejlesztési lehetőségeket találják meg.
- Legyen képes megtervezni általánosan egy egyénre szabott fejlesztő program, terv szempontjait, gyakorlati elemeit.

6. A programban alkalmazott értékelési módszerek:

Értékelés formája	Program közben történő formatív értékelés, egyéni, csoportos, önértékelés
Értékelés rendszeressége	A program és a modulok végén, a modul végrehajtása közben
Értékelés tartalma	A program, illetve a modul tananyagának feldolgozása, helyzetfelmérő, tervezési, módszertani gyakorlati feladatvégzés, egy konkrét terv létrehozása

II. HASZNOS TUDNIVALÓK

A program megvalósításában való előrehaladás rendszere:

A program tananyagát modulokra bontottuk. A modulokra való felbontás alapját a modul során elsajátításra kerülő kompetenciák, ismeretek, motivációs elemek adják. Az egyes modulokon belüli tanulási feladatok a leckéken belüli részcélkitűzések szerint kerültek felosztásra. Minden tanulási feladathoz önellenőrzés, önértékelési, értékelési forma: kérdések, feladatok található, melyek segítségével a tanuló, illetve a foglalkozás vezetője ellenőrizheti, milyen mértékben sikerült elsajátítania a tanulási feladatban, célban meghatározottakat. A modulok végén, azok tananyagára épülő feladatok található, melyek segítségével a foglalkozás vezetője értékelni tudja a tanuló előrehaladását a modul célkitűzésére vonatkozóan. A program összegző értékeléssel zárul, melynek segítségével a foglalkozás vezetője komplex módon ellenőrizni tudja, hogy mennyire felelt meg a programban végzett tevékenység a célkitűzéseknek.

A tanulást segítő eszközök:

- Digitális, illetve egyéb oktatástechnikai eszközök alkalmazása.
- Hagyományos könyvtári eszközök.
- Interneten elérhető adatbázisok, hasznos linkek.

A program során alkalmazott módszerek (például kooperatív struktúrák alkalmazása, csoportos munka, projekt módszer, párban, egyénileg munkálkodás stb.)

Piktogramok a tananyagban való előrehaladás segítésére:

Olvassa el figyelmesen, keresse az interneten vagy megfelelő adatbázisban



Fontos rész



Megértést könnyítő példa



Értékelő kérdések, feladatok



Önállóan vagy csoportosan feldolgozandó feladat



III. A PROGRAM TARTALMA

Modul sorszáma	Témakör, cím	Időtartam (óra)
1.	A szükségletek felmérése, helyzetelemzés	1
2.	A tervezés folyamata és módszerei	4
3.	Egyéni fejlesztési tervek, tanulási módszerek, stratégiák utak	5
4.	Összegző értékelés	1

IV. A PROGRAM TANANYAGA

IV.1. Modul: A szükségletek felmérése, helyzetelemzés

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Bevezetés

Ebben a modulban a hallgató megismerkedik az egyéni fejlesztéshez szükséges információk összegyűjtésének módszereivel, rendszerezi és elemzi a kapott információkat. A modul bemutatja azokat a forrásokat, amelyek segítségével a programfejlesztő képet kaphat a tanuló iskolai teljesítményéről, tanulási szokásairól, nehézségeiről, társas kapcsolatairól. Megismeri a nem formális keretekben elérhető – elsősorban tanulás-módszertani – célok kijelölésével kapcsolatos tudnivalókat.

A modul elvégzése után a tanuló:

- Az önálló alkalmazás szintjén ismerje az egyénre szabott fejlesztéshez szükséges bemeneti állapot, illetve helyzet felméréséhez, elemzéséhez szükséges tudnivalókat.
- Legyen képes önállóan elvégezni egy adott tanuló egyéni fejlesztéséhez szükséges elemzést.
- Jelöljön ki tanulási célokat, részcélokat.

A tanulási feladatokhoz tartozó rész-célkitűzések

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz:

1. A tanuló képességeinek, tanulási nehézségeinek, hiányosságainak és tanulási szokásainak felismerésére
2. A fejlesztendő területek kijelölésére, az elérendő célok bemutatására
3. A szükséges helyzetelemzés elkészítésére

IV.1.1. Tanulási feladat



IV.1.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

- Az Egyéni Fejlesztési Terv (EFT) segíti a **pedagógust** abban, hogy folyamatosan tudja követni a tanuló fejlődését, jó lehetőséget biztosít a **szülők** naprakész tájékoztatására a tanuló haladását illetően, illetve a **tanuló** számára saját teljesítményére vonatkozóan.
- Az EFT rendszeresen rögzíti azokat a változásokat, amelyek a tanuló egyéni fejlesztési programjában keletkeznek, amelyek alapját képezhetik a folyamatos formatív, illetve az időszakos, és éves szummatív értékelésnek a tanulóval szemben támasztott elvárásokhoz képest.

- Az EFT tájékoztatást nyújt az intézmény vezetésének arról, hogy a tanuló fejlesztése érdekében alkalmazott pedagógiai módszerek, az igénybe vett eszközök, esetleg (külső) szolgáltatások milyen hatékonysággal működtek.
- Információk gyűjtése:
 - bemeneti „mérés”, hol tart a tanuló,
 - megfigyelés,
 - erősségek,
 - gyengeségek,
 - szükségletek felmérése,
 - háttérinformáció (család, testvérek, környezet, barátok, előző oktatási intézmények, egészségügyi, szociális állapotok felmérése)
 - egyeztetés a gyermek fejlesztésében érintett szereplőkkel (szülők, kollégák, vezetők, család- és/vagy szociális gondozók, gyermekorvos, védőnő)
 - a terv elkészítése.
 - A kulcsszerepet betöltő szakember a tanár, aki felelős az EFT megalkotásáért, szoros együttműködésben a tanulóval, a tanuló családjával és a többi, a folyamatban érintett szakemberrel.

A nem formális tanulás az oktatási rendszer fő áramán, keretein kívül történik, és nem a részvétel bizonyítvánnyal történő elismerése a jellemző rá. A nem-formális tanulás színterei: munkahely, közművelődési, kulturális intézmények, civil és társadalmi szervezetek vagy a formális oktatási rendszereiben folyó tanulás kiegészítésére létrehozott intézmények. A nem formális tanulásnak Magyarországon hagyományai vannak: a nyelviskoláknak hálózatai alakultak ki, valamint jól működnek a képzések a művelődési házakban, könyvtárakban és az amatőr művészeti iskolákban, illetve legújabbban a teleházakban. Az egész életen át tartó tanulás előtérbe kerülésével egyre jobban elmosódnak a határok az egyes tanulási formák között, nagy jelentőséget kapnak a nem szervezett, iskolai kereteken kívül eső, de az egyén tanulását, eredményeit, teljesítményét növelni, kiegészíteni tudó nem formális tanulási utak, lehetőségek is.



A leghatékonyabbak azok a nem formális tanulási lehetőségek, amelyek során az egyén szükségleteihez igazított fejlesztő tevékenység folyik, amely kiegészíti és pozitívan hat vissza a szervezett, iskolai keretek között végzett, formális tanulási-tanítási folyamatra is.

A közoktatás keretei között végzett hagyományos oktató tevékenység napjainkban nehezen alkalmazkodik a tanuló egyéni szükségleteihez. Az uralkodó tanárközpontú oktatás helyett nehézkesen alakul át a rendszer tanuló központú oktatássá, amelyben az egyénre szabott, differenciált fejlesztési programok is helyet kaphatnak. A nem-formális pl. könyvtári keretek között viszont kitűnő lehetőségek nyílnak az egyes tanulók kiscsoportos és egyéni fejlesztésére is. Különösen hatékonyá akkor válik az ilyen jellegű tanulás, ha az iskolai pedagógusokkal, az érdekelt szülőkkel és magával a tanulóval közösen kialakított tervezett formában, rendszeresen zajlik. Mivel a nem-formális tanulás nem „kötelező”, nem osztályozzák a teljesítményt, a tanulók esetleges szorongásai feloldódnak, ugyanakkor sokkal motiváltabbak a tanulásra, hiszen a folyamatban nincs szükség a osztályozásra, a hagyományos számonkérésre, de bátran élhetünk a tanulásra ösztönző formatív értékelés számos formáival.

A legoptimálisabb az az egyénre szabott fejlesztő program, az egyéni tanulási út, amely a formális tanulásban és az azt támogató nem formális tanulásban is alkalmazható, olyan feladat megosztásban, amely kölcsönösen segíti a tanórai munkát és a tanórán kívüli nem-formális tevékenységet, valamint az önálló tanulást is.

Az egyéni fejlesztési terv (EFT) olyan – rögzített – terv, amely tartalmazza egy tanuló egyéni tanulási programját, illetve mindazokat a fejlesztési igényeket, feladatokat, tennivalókat, amelyek a gyermek, tanuló optimális fejlődéséhez szükségesek. Az EFT azonosítja azokat az elvárásokat, amelyek következnek az adott intézménytípusra, évfolyamra, tanulócsoportra – *tantárgyra / műveltségterületre / kompetenciaterületre* - szabott követelményekből oly módon, hogy minden esetben figyelembe veszi az adott tanuló egyéni képességeit, lehetőségeit, igényeit annak érdekében, hogy kellően motiválja a tanulásra és a lehető legjobb eredményt érje el.

Az EFT segíti a **pedagógust** abban, hogy folyamatosan tudja követni a tanuló fejlődését, jó lehetőséget biztosít a **szülők** naprakész tájékoztatására a tanuló komplex fejlődését és konkrét haladását illetően, illetve a **tanuló** számára saját teljesítményére vonatkozóan.

Az EFT rendszeresen rögzíti azokat a változásokat, amelyek a tanuló egyéni fejlesztési programjában keletkeznek, amelyek alapját képezhetik a folyamatos formatív, illetve az időszakos, és éves szummatív értékelésnek a tanulóval szemben támasztott elvárásokhoz képest.

Az EFT tájékoztatást nyújt az intézmény vezetésének arról, hogy a tanuló fejlesztése érdekében alkalmazott pedagógiai módszerek, az igénybe vett eszközök, esetleg (külső) szolgáltatások milyen hatékonysággal működtek.

Felkészülés a fejlesztő program elkészítésére

Információk gyűjtése:

- bemeneti „mérés”, hol tart a tanuló,
- megfigyelés,
- erősségek,
- gyengeségek,
- szükségletek felmérése,
- lehetőségek
- veszélyek
- háttérinformáció (család, testvérek, környezet, barátok, előző oktatási intézmények, egészségügyi, szociális állapotok felmérése)
- egyeztetés a gyermek fejlesztésében érintett szereplőkkel (szülők, pedagógusok, család- és/vagy esetleg szociális gondozók, gyermekorvos, védőnő)

Az információk rögzítése történhet a következő táblázatban:

ERŐSSÉGEK		
GYENGESÉGEK		
LEHETŐSÉGEK, SZÜKSÉGLETEK		
VESZÉLYEK		



Ha a fejlesztési terv elkészítése nem az iskolában történik, akkor is kiemelten fontos a tanuló pedagógusaival való együttműködés, egyeztetés. Az ő megfigyeléseik, véleményük, a tanulmányi előmenetel, a viselkedés az iskolában, a tanuló kapcsolatai, együttműködési készségei, figyelme, elmélyültsége mind fontos információk lesznek. Ha van arra mód, a családi környezet megismerése, a szülők véleménye is pontosítja, színezi a képet a tanulóról. Az iskola és a család tudomása nélkül soha ne kezdjünk egyéni fejlesztésbe, mert a célt nem érhetjük el nélkülük. Ugyancsak nélkülözhetetlen a tanuló bevonása, motiválása, hogy a fejlesztés az ő érdekében, és az ő „kedve” szerint történik, csak akkor lesz eredményes, ha ő is szeretné, akarja, és tesz is érte. Az érintettek számára visszajelzés, az eredményekről és a problémákról adott folyamatos tájékoztatás a program időszakában ugyancsak követelmény.

Tervezési előkészületek:

1. Állapítsuk meg, hogy mi az, ami könnyen és jól megy a gyerekeknek, amihez kedve van, amit örömmel végez, és amiben sikerei szoktak lenni.
2. Állapítsuk meg, mi okoz nehézséget a gyerekeknek.
3. Derítsük ki, miért vannak ilyen nehézségei.
4. Próbáljuk megfigyelni, hogyan tanul, hogy koncentrálni, milyen saját tanulási stratégiákat alkalmaz, akár ösztönösen is.
5. Állapítsuk meg, milyen tanítási módszer segíti őt még jobban a tanulásban.
6. Mindig kérdezzük meg magunktól, miért úgy közelítettük meg a dolgot, és van-e újabb, jobb út.
7. Állapítsuk meg hogy a terv főbb részeit "Ki fogja elvégezni? Milyen gyakran? Hol?" Vegyük figyelembe az 1. pontban tapasztaltakat.
8. Állítsunk a tanuló elé ösztönző célokat és fogadtassuk el vele. Kössünk vele „szerződést”.
9. Folyamatosan ismételjünk, és állapítsuk meg, miért nem sikerült elérni a kitűzött célt, vagy ha sikerült, akkor a gyermek képességeit megfelelően igénybe vette-e.
10. Gondoljuk végig, hogy vannak-e megvalósítható alternatívák, más lehetőségek, mint pl. stressz vagy viselkedés kezelése, módosítása, motivációs eszközök, amelyeket jelenleg még nem alkalmazunk.
11. Ne felejtsük el, hogy a gyerek csak úgy tudja kihozni magából a legtöbbet, ha az iskola és a család is együttműködik. Minden családhoz más út vezet, ne felejtsük el azt sem, hogy az általunk eltervezett mondanivalót nem oszthatjuk meg azonos módon a tanulók szüleivel, van akivel közölni kell tényeket, van akit kérdezni érdemes, van, aki a munkákba, produktumokba akar betekinteni, és lesz, aki nem érdeklődik, mégis fel kell kelteni érdeklődését.

**PÉLDA:**

G. Ildikó 15 éves egészségügyi szakközépiskolai tanuló közepes eredménnyel került be az iskolába. Az első félévben kiderült, hogy több tárgyból bukásra áll, ha nem tud javítani, menthetetlenül lemorzsolódik. Az iskolai könyvtáros egy projektfeladat kapcsán találkozott vele, amikor is az alapvető könyvtárhasználatra igyekezett megtanítani, és elesettségét látva a szokásosnál is több időt szánt a kislányra, hogy a szükséges forrásokat a kezébe tudja adni. Felajánlotta, hogy dolgozzon a könyvtárban délutánonként, szívesen segít neki. Már az első alkalommal kiderült, hogy súlyos olvasási-szövegértési problémái vannak, és noha képességei jók, gyors és kreatív, emiatt soha nem tud megfelelően teljesíteni. Emiatt lassan a közösségben is perifériára került, társas kapcsolatai sem voltak, bezárkózott, elkeseredett.

Beszélt az osztályfőnökkel és a magyartanárral, hogy a segítség módja az egyéni felzárkóztatás, és egyéni fejlesztés lehetne, ami a délutánonkénti rendszeres könyvtári foglalkozások keretében történne. Az is kiderült, hogy egy kezeletlen kisebb fokú diszlexia áll a háttérben, amelyet addig otthon, szülői segítséggel valamennyire kompenzálni tudtak. A középiskolai munkában azonban már nem volt eredményes ez a módszer. Gyógypedagógus segítségét is igénybe vették, a könyvtáros tanár összeállította az egyénre szabott programot, s a rendszeres foglalkozásoknak köszönhetően Ildikó év végére vissza-kapaszkodott a közepes szintre. Az egyéni fejlesztési terv az iskolai pedagógusokkal együttműködve, a család egyetértésével és főleg Ildikó közreműködésével történt. Elfogadta, hogy a gyógypedagógus segítségével fejlesztő órákon vegyen részt, s a számítógépen sok olyan programmal dolgozhatott, amelyet nem élt meg tanulásnak. Így szorongásszintje minimálisra csökkent, a könyvtárban hangos könyvet és egyéb hanganyagot is kezelt, amelyeket kifejezetten örömmel, ezáltal jó színvonalon tudott használni. Megtanult észrevétlenül és stressz mentesen tanulni, önállóan osztotta be a rendelkezésre álló időt, nem félt, ha kérdezni szeretett volna, bátrabb lett és magabiztosabb. Ő lepődött meg a legjobban, hogy a rendszeres foglalkozások (tanulás) eredménye jól értékelhető tudás lett. Mindehhez szükség volt Ildikó együttműködésére, tanárai nyitottságára és a szülők abbéli bizalmára, mely szerint nem ijedtek meg attól, hogy kislányuk „csak” játszik a könyvtárban.

IV.1.1.2. Értékelés, önértékelés (kérdések, feladatok, stb.)

- A tanuló értékelésére vonatkozó területek:
 - Percepció, figyelem (időtartama, terjedelme, iránya, irányíthatósága), emlékezet, motiváció, akarat tényezők.
 - Gondolkodási műveletek: összehasonlítás, konkretizálás, általánosítás, absztrakció, analízis, szintézis.
 - A gondolkodás fajták: algoritmizáló, analógiás, kauzális.
 - A tanuló együttműködése a társakkal, a foglalkozást vezetővel.
- A programban részt vevőknek a fenti területekre kell tudni reflektálni, így az értékelés és önértékelés is ezekre a részterületekre vonatkozik.



Jellemezze:

1. Milyen egy kiválasztott tanuló szociális magatartása, mennyire irányítható a gyerektársak által, hogy viszonyul a kötelező feladatokhoz és hogyan a szabadon választottakhoz?
2. Milyenek a tanuló kognitív és percepciók képességei – ld. szempontok?
3. Milyenek a tanuló otthoni körülményei? Jellemezze a gyermek otthoni helyzetét a családban, milyen pozíciót tölt be otthon a gyermek?
4. A fentiek alapján tervezzen meg egy konkrét feladatot a kiválasztott gyermekre egy konkrét helyszínen.
Pl. 8. osztályos kislány tervezzen meg egy jégtáncos ruhát a XIX. század ruháira jellemző stílusjegyek alapján.
Részletesen dolgozza ki, hogy milyen digitális és hagyományos eszközök használata szükségesek a feladat elvégzéséhez.
5. Készítsen egy egyszerű értékelési szempontsört: pl. eszközök használata, kreativitás, színvilág, stílusjegyek, stb.
6. Készítsen egy egyszerű önértékelési szempontot a kiválasztott tanuló számára:
pl. hányféle eszközt használtam, milyen forrásokhoz nyúltam, készítettem-e előre tervet, meddig tartott a munka, mennyire fáradtam el benne stb.

IV. 2 Modul:

A tervezés folyamata és módszerei

Tudnivalók a modul feldolgozásához:

Tudniuk kell a hallgatóknak, hogy a gyermekek számára milyen környezeti tényezők játszanak szerepet. Cél, hogy megismerjék a környezeti tényezők feltételeinek megteremtését, továbbá feladatnak tekintjük azt is, hogy a tanulók megtanulják: a családi környezeti háttérre milyen módon lehet hatni a nélkül, hogy a családi életbe beleszóljanak, és direkt módon történő hatást váltsanak ki.

A modulban a tanulók megismerik a tanulók környezeti tényezőinek elemzési szempontjait

A pedagógus, a könyvtáros, foglalkozást vezető segítő munkájának tényezői:

Érzelmi, a légkört befolyásoló szociális tényezők:

A gyermekek fogadása, megismerkedés, nevek gyakorlása, tegezés/magázás-megállapodás, helyek kijelölése, lapeszközök bemutatása, kipróbálása, általános ismerkedés, az alapszabályokban megállapodás

A tanulási tér tényezője:

Terem elrendezése, mozgatható bútorok, minden nagyobb eszköznek fix helye van, és a kisebb használati tárgyak rendszerezetten legyenek elhelyezve, kisebb kosarakban stb. Világítás, megfelelő legyen.

Eszközök, tárgyak:

- informatikai eszközök (software, oktatócsomag)
- tanulási útmutatók
- audiovizuális eszközök
- kézikönyvtár – médiatár
- taneszköz
- tankönyv
- informatikai eszközök használata
- internet hozzáférés
- rendszerezett lista a fejlesztő módszerek, eljárások, eszközök fellelhetőségéről (kinél?, hol?, mi?)
- feladatlapok
- ezek elhelyezéséhez megfelelő polcok, szekrény
- CD-, DVD-lemezek
- irodaszerek
- fénymásoló és fehér, színes papírok

A modul elvégzése után a tanuló:

1. Önálló alkalmazás szintjén ismerje meg, hogy milyen környezeti tényezők szükségesek az egyes helyszíneken zajló feladatok elvégzéséhez
2. Legyen képes önállóan elvégezni egy részfeladatot, egy tervezőmunkához kapcsolódó részfeladat elvégzésére:
 - tervezzen az ismerkedéshez, a fogadáshoz szükséges bevezető játékokat
 - jelöljön ki egy feladatot egy 3 fős tanulócsoport számára
 - tervezze meg a tanulás helyszínét (könyvtár, művelődési ház stb.)
 - tervezze meg az adott helyiség berendezési tárgyait az adott feladatnak megfelelően
 - sorolja fel a feladat elvégzéshez szükséges eszközöket
 - tervezzen időkereteket
 - tervezze meg a csoportalkotás szempontjait

A tanuló a tanulási feladatok elvégzése után képes lesz:

- a környezeti tényezők fontosságának, szerepének felismerésére
- azok felsorolására, bemutatására
- környezeti tényezők tervekészítésére, tervezésére

IV.2.1 Tanulási feladat

Az otthoni környezet

Fontos tudnivalók, célkitűzések:

A családlátogatás vagy a szülőkel történő találkozás „kényes” téma, alapvető, hogy a szülők ne érezzék soha, egyetlen pillanatra sem a „beleszólás” légkörét, azt sem, hogy a pedagógus/könyvtáros változtatni akar a család életén, elképzelésin. a gyerek nevelésén. A család, a szülők a legfontosabb partnereink a fejlesztésben, így elkerülhetetlen a velük való együttműködés. Mivel a nem formális keretek között folyó fejlesztés önkéntes, nem kötelező, a fejlesztést végző szakembernek meg kell nyernie a tanuló érdekében a családot, az iskolai pedagógust és folyamatosan együtt kell működni velük. A pedagógusnak/könyvtárosnak legyenek természetesen elképzelései, de a családi kontextushoz igazítsa azokat. Lényeges, hogy a pedagógus/könyvtáros legyen képes intuíciói szabadon engedésére, ugyanakkor azok kordában tartására. Ezt a látszólagos ellentmondást, anomáliát kell megtanulni feloldani. Az ellentmondás valóban „csak” látszólagos. A kontextus értelmezéséhez ugyanis szükség van a benyomásokra is, és arra is, hogy azokat tudatosítsa magában az értékelő személy. Ezek együttes eredménye az, hogy megfelelően tervezze meg a szülővel történő találkozást. A találkozás történhet a gyermek jelenlétében is, de a helyzettől, a megoldandó feladattól függően nélküle is. Fontos szempont, hogy egyetlen egyéni tanulási út sem működhet eredményesen, ha az érintett tanuló, gyermek nem ért azzal egyet, nem kíván tevékenyen részt venni a folyamatban.

Alapszabályok:

1. A tanuló, gyermek aktívan kell, hogy részt vegyen saját egyéni programjának tervezésében;
2. A családot be kell vonni a folyamatba;
3. A tervezésnek a folyamat egyes szereplői és intézményei között megvalósuló együttműködésen és együttműködésen kell alapulnia;
4. A tervezésnek rugalmasnak kell lennie, mindig reagálnia kell az értékek és a tapasztalatok változásaira;
5. A fiatalok meg kell, hogy kapják az összes lehetőséget és támogatást, hogy kulcsszerepet tudjanak játszani saját tanulási programjuk, egyéni tanulási útjuk megtervezésében, hiszen ők érdekeltek leginkább saját életük további alakulásában;
6. Egy elkészült tervnek garantálnia kell az optimális folyamat kialakítását és az optimális helyzet elérését, hogy a fiatalok megkapják mindazt a tanulási, tanácsadási és támogatási lehetőségeket, amelyekre szükségük van;
7. A családoknak is aktívan részt kell venniük ebben a folyamatban, hiszen ők részben ösztönző, részben segítő partnerek lesznek. Ennek eléréséhez a szakembereknek a családi helyzet összes körülményét (beleértve a kulturális és az anyagikörülményeket is) figyelembe kell venniük munkájuk során.

IV.2.1.2. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása

1. Esettanulmány készítésének szempontjai:

- milyen a család szociális és környezeti háttere
- milyen a gyermekkel történő interakciója az anyának
- milyen az apa és a gyermek interakciója
- milyen a testvérekkel való kapcsolat
- hogyan szólnak a szülők a gyermekekhez
- milyen elvárások vannak a gyermekkel szemben
- mennyire nyitottak a könyvtári tanulásra, képesek-e, akarják-e ezt támogatni stb.

IV.2.1.3. Értékelés, önértékelés



1. Esettanulmány készítése

 2. Esettanulmány bemutatása.....

 3. Esettanulmány értékelése a csoport előtt.....

IV. 2.2. Az iskolai környezet

A tág értelemben vett iskolai környezet elemzése:

A tág értelemben vett iskolai környezet - sajnos - nem feltétlenül függ össze a gyermek valódi képességeivel. Ezért az iskolai megfigyelés folyamatában az informális elemekre kell a hangsúlyt helyezni és azokat az összefüggéseket lényeges feltárni. Jelentősége van annak is, hogy a tanuló a tanítóval beszélgessen és kérdezzen a gyerekről. Tudnia kell azonban, hogy a kapott információkat saját információival kell összehangba hoznia, nem feltétlen lesznek azonosak a hallottak a tapasztaltakkal, aminek az ez oka, hogy a tanító elvárásai a hagyományos iskolai megfelelésekhez illeszkednek, a tanulónak pedig a gyermek valódi ismereteinek és képességeinek, amennyire lehetséges, személyiségének megismerésére kell törekednie.

IV. 2.3. Szempontok, célkitűzés

Szempontok:

- hol ül a gyermek, szeret-e ott ülni, ahol ül, barátjával ül-e, vagy ültették
- milyen a gyermek aktivitása: aktív, passzív. apatikus, túlzott szereplési vágya van stb.
- milyen akarati vetülete van a munkavégzés során: kitartó, ha érdekli a feladat, akkor is, ha kevésbé, kötelességtudó stb.

- mennyire tud együttműködni társaival: irányító, irányított, vállal felelősséget, nem vállal, stb.
- mennyire működik együtt tanáraival: csak a szeretett tanárral, senkivel, mindenkivel
- mennyire felel meg az iskolai órán történő megfigyelt feladatvégzés a gyermekről kialakított elsődleges benyomásnak
- milyen a tanítók/tanárok megítélése a gyermekről
- milyen elvárások szerint alakulhatott ki a vélemény a gyermekről

Célkitűzés:



A szempontsor célja, hogy a hallgató képes legyen, már egy megfigyelés alapján is benyomásait tudatosítani, mintegy a személyiséget „levenni”, és ezeket a benyomásokat rögzíteni. Fontos cél, hogy meg tudja állapítani, a kiválasztott gyermeknek adekvát e a hagyományos óra menete, vagy szüksége van e EFT-re. Ennek jelentősége abban áll, hogy ha mindezt az életben gyakorolja, akkor ne készen kapja a gyermekeket, hanem egy elsődleges szűrés alapján, a tanítóval (majd később a szülőkkel) együttműködve válassza ki az érintett gyermekeket. A tudás megszerzésének ez az egyik alapcélja.

IV. 2.4. Értékelés, önértékelés



1. Esettanulmány készítése.....
2. Esettanulmány bemutatása, az esetleges ütköztetések
3. Esettanulmány kiértékelése a csoport előtt.

IV.3. Modul:**Egyéni fejlesztési tervek, tanulási stratégiák kidolgozása, Egyéni Fejlesztési Terv (EFT) készítése****IV.3.1.1. A tananyag és a feldolgozás részletes bemutatása****Tudnivalók a modul feldolgozásához:**

Az eddig megtanult, megtapasztalt, kipróbált, bemutatott és értékelt részterületek ebben a modulban érnek össze. Így egy-egy gyermek egyéni fejlesztési tervének elkészítésére kell vállalkozni a tanulónak. Ekkor ad számot tudásának komplexitásáról, arról, hogy az összes tényezőt, ismeretet és attitűdöt képes-e egy konkrét gyermek és/vagy gyermekcsoport egyéni szintjére átültetni. Ebben a munkában erősen építeni kell a gyermekek kompetenciáira is és a saját kompetenciáira egyaránt.

A tanulási feladatokhoz tartozó célkitűzések:

A modul bemutatja, hogy milyen gyermek megismerési stratégiái és képességei vannak a tanulónak.

IV.3.1.2. Tanulási feladat

1. Készítsen megfigyelést egy általa kiválasztott gyermekről:
 - a családban
 - az iskolábana már megadott szempontok szerint.
2. Készítsen foglalkozási tervet a gyermek számára a már felvázolt és megismert összes tényező szerint
3. Mutassa be tanulási tervét a csoportnak
4. A csoport értékelje a tanulási tervet
5. A tanuló reflektáljon az értékelésre

A modul elvégzése után a tanuló:

- önálló alkalmazás szintjén ismerje meg az egyéni fejlesztési terv elkészítésének mechanizmusát;
- legyen képes önállóan elvégezni egy tanulási stratégia felállítását, illeszkedve a gyermek és a saját kompetenciáihoz;
- legyen képes a feladat indoklására, tudatosítására csoport előtt, mintegy szimulálva azt, hogy álláspontját rugalmasan kell tudnia változtatni, de ha szükséges, ki kell mellette tartania.

Egyéni fejlesztési terv

Név	mérföldkövek	Elérendő szint
Születési hely, idő		
Évfolyam, osztály		
Tantárgy, kompetencia - műveltségterület		
Téma, tananyag		
Foglalkozásszervezés módja		
Tevékenységek, módszerek		
Beszéd és nyelvi képesség		
Kognitív funkciók		
Motoros képességek		
Szociális képességek		
Jegyzetek, változások		

A fent bemutatott fejlesztési sablon csak javaslat, amelyhez természetesen az ütemezést is el kell készítenünk, annak függvényében, hogy milyen hosszú idő áll rendelkezésünkre a fejlesztéshez. A fenti táblázat egy hosszabb szakaszra tervezett fejlesztéshez kínál formát, hogy a nagy fejlesztési területeken milyen mérföldkövek állíthatók fel, milyen szintet kívánunk elérni. Ebben a formában tudjuk bemutatni és elfogadtatni, illetve megegyezni az érintettekkel, hogy hová, milyen szintre, mikor szeretnénk eljutni.







Egyéni fejlesztési terv (EFT) - minta: iskolás adott időre szóló, ütemezett

3 hónap SNI fejlesztéshez

Kiinduló állapot	Fejlesztő tevékenység módszer-eszköz	Fejlesztés eredménye	Konzultáció pedagógussal, szülővel
<p>A TKVSZRB szakértői véleménye alapján a következő területek szorultak fejlesztésre:</p> <p>figyelem -vizuomotoros koordináció -auditív differenciálás - beszédészlelés -orientáció -verbális emlékezet -vizuális emlékezet -szerialitás -vizuális tagolás -helyesírás -olvasás -szövegértés -szókincs -matematikai ismeretek</p>	<p>Gyógypedagógiai fejlesztését a következő munkatankönyvek segítségével fogom végezni:</p> <p>Adorján Katalin: gyakorlóanyag I-II.</p> <p>Gósy Mária: A beszédészlelés és a beszédmegértés fejlesztése</p> <p>Kárpáti-Tasnádyné-Vajda: Betűről betűre füzetek</p> <p>Szauner Jánosné: Nebuló 3.</p> <p>Varázsló-olvasásfejlesztés</p> <p>Szabó Ottília: Számtól számig</p> <p>Mesterházi (szerk.): Diszkaluliáról pedagógusoknak</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientáció • Beszédhangok differenciálása időtartam alapján • Ö-Ü, U-Û hangok differenciálása • Hanganalízis • Szótagolás • Szókincs fejlesztése • szerialitás • Helyesírás: tulajdonnevek írása, j-ly, ékezetek • Szöveg tagolása mondatokra • Mondatalkotás • Alapműveletek: írásbeli összeadás, kivonás, szorzás, szöveges feladatok, szabályjátékok, mérések, kerület és területszámítások • Számemlékezet fejlesztése • Figyelem tartóssága 	<p>M. a téri orientáció területén fejlődik. A magánhangzók időtartamának észlelésében rengeteget fejlődött, a mássalhangzóknál még többet hibázik. Írásbeli munkája rendezett, az ö-ü hangok differenciálása sokat javul, az u-ü hangoknál még téveszt. A tulajdonnevek írása stabil, a főnevet felismeri. A szöveg mondatokra tagolása bizonytalan, további fejlesztést igényel. Matematikai gondolkodása fejlődik, a szorzás feladatait még nehezen oldja meg, a számemlékezete fejlődik, a maradékokat képes fejben tartani. Egyszerű szöveges feladatokat jól old meg, nehezebbeknél nem tudja a helyes műveletet kiválasztani. A kerület és terület-számítás szabálya stabil. A mértékváltás még fejlesztést igényel.</p>	<p>December 19.: konzultáció M. édesanyjával, a Sindelar- terápia első feladatainak koordinálása, a további lépések megbeszélése.</p> <p>Február 5.: konzultáció matematika és a magyar szakos tanárnőkkel</p>



IV.3.2. Értékelés, önértékelés

-   Képes-e tanuló a stratégia elkészítésére?
-   Képes-e álláspontjának rugalmas alakítására?
-   Képes-e álláspontjának megvédésére?

.....

.....





V. Összegző értékelés

Feladat:

Minden, a hallgatói csoportba járó hallgató elkészíti a saját esettanulmányához illő egyéni fejlesztési tervet

Tevékenységi forma, módszerek:

Egyéni terv (prezentáció) készítés az előzetes anyaggyűjtés információk, és a digitális eszközök felhasználásával, bemutatásával

Elvárt eredmények:

A hallgató: pedagógus/könyvtáros képes lesz az egyéni fejlesztési terv megvalósításra, az adott intézményben történő honosítására, terjesztésére, a környezet (iskola, szülők) körében történő meggyőzésre.

A bemutatott fejlesztési terv értékelése, elfogadása.

Felhasznált irodalom:

- *Adaptációs kézikönyv (Gyakorlati útmutató integráló pedagógusoknak)*, Szerk.: Kópatakiné Mészáros Mária, Educatio Kht. Bp. 2008.
- *Segédanyag az egyéni fejlesztési tervek elkészítéséhez – AJKP*
<http://www.educatio.hu>
- *Módszertani füzet értékelő esetmegbeszélésekhez*, Szerk.: Vizi Tímea, Hajdú–Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat és Pedagógiai Szakmai Szolgáltató Intézet
- *Személyiségfejlődési füzet értékelő esetmegbeszélésekhez*, Szerk.: uő., uo.
- *„A jövő bennük él” Hatékony tanuló megismerési technikák*, (Bátai Általános Művelődési Központ „jó gyakorlata”) <http://www.altisk-bata.sulinet.hu>
- Oroszi Lajos: *Hátsó padból – gondolatok a közoktatási integráció két területéről*,
<http://www.olala.hu>
- Uő.: *Közoktatási integrációs programok*, uo.
- Perlai Rezsőné: *A család és az óvoda kapcsolata (különös tekintettel a hátrányos helyzetű cigány gyermekekre)*, Magyar Óvodapedagógiai Egyesület, 2002.
- Szegal Borisz: *Roma gyermekek értelmi és szociális fejlettségének elősegítése az óvodában*, DaKá&Ró Kiadó 1998.
- Kósáné Ormai Vera: *Beilleszkedési nehézségek és az iskola*, Tankönyvkiadó, Bp. 1989.
- Szászné Csikós Klára – Varga Katalin: *Segítőkézség. A tanulás sikerességéhez szükséges pszichikus funkciók megfigyelése és fejlesztése*, (Ec-Pec könyvek sorozat)
- Pethőné Nagy Csilla: *Módszertani kézikönyv*, Korona Kiadó, 2005.
- Falus-Kimmel: *A portfólió*, Oktatás-módszertani Kiskönyvtár, Neveléstudományi Intézet, Bp., 2003.
- Holjevitz Ferencné: *A tanulói portfólió alkalmazása a személyre szabott tanulás érdekében egy kistelepülés kisiskolájában*, <http://www.oki.hu>